

CLOSE-UP

ZWEDEN VERZOENEN MILIEUZORG MET DESIGN

Een lamp die zich ontvouwt als een bloem wanneer het energieverbruik in een woning daalt. Of een gordijn dat 's avonds de energie weer afgeeft die het overdag opnam. In Zweden gaan design en milieuzorg hand in hand, toont een expositie bij Design Vlaanderen.

Design met een boodschap

VAN ONZE REDACTRICE
IN ZWEDEN

HILDE VAN DEN EYNDE
STOCKHOLM/ESKILSTUNA

Als de Europese Unie straks in 2012 de laatste gloeilamp uit de rekken haalt, is het over en uit met het ontwerp van de Zweedse designer Looove Broms. Maar in afwachting demonstreert zijn *Waslamp* wel haarfijn waarom de EU de lichtpeer uit de handel wil: die geeft véél meer warmte af dan ze licht geeft.

Op de expositie *Visual Voltage* die gisteravond in Brussel haar deuren opende, is Broms' mix van droogrek en lampenkap een van de blikvangers. De speelse combinatie maakt de bezoeker bewust van het feit dat negentig procent van de elektriciteit die een klassieke gloeilamp verbruikt, wordt omgezet in warmte, en amper tien procent in licht. Tegelijk wordt hij gestimuleerd om zijn was voortaan aan een rek te drogen, in plaats van hem in een wasdroger te stoppen – want dat is een van de grootste stroomslurpers in huis.

Dat laatste bewijst dat andere Zweedse ontwerp dat in Brussel wordt geëxposeerd: het *Energiesnoer* van Anton Gustafsson. Het maakt zichtbaar hoeveel stroom een huishoudelijk apparaat precies verbruikt: zet de haardroger een standje hoger, en meteen zie je de stroom twee keer zo snel door de draad lopen. Experimenten ermee verbaasden zelfs zijn ontwerper, die had verwacht dat de lampjes in de kerstboom meer zouden verbruiken en de stereo-installatie minder. Nee dus, zegt Gustafsson. 'Hoe harder je de muziek zet, hoe meer energie een stereotoren vreet.'

Sara Backlund is de marketing manager van het Zweedse Interactief Instituut, het experimente-

le IT-lab dat de ecologisch verantwoorde objecten voor de expositie ontwierp. In het hoofdhuis in Kista, even benoorden Stockholm, legt ze uit waarom. 'Mensen hebben doorgaans geen idee hoeveel energie ze verbruiken – tot drie maanden later de rekening in de bus valt.' Volgens Backlund kunnen gebruiksvorwerpen als de *Waslamp* en het *Energiesnoer* verhinderen dat ze zich daarbij een hoedje schrikken. 'Ze geven een subtiel signaal af om

zuiniger om te gaan met energie, terwijl ze er tegelijk duur genoeg uit zien om niet te misstaan naast de stereo-installatie of de breedbeeldtelevisie.'

'Alle in Brussel getoonde objecten zijn prototypes', zegt Birgitta Tennander van het Zweeds Instituut, het overheidsagentschap dat de expositie hielp opzetten die ter gelegenheid van het Zweedse voorzitterschap van de EU in ons land is. 'Maar we hopen uiteraard om ze straks ook op de markt te

kunnen brengen.' Maar zelfs zonder gecommmercialiseerd te zijn, heeft de *Energiesnoer* al een koper gevonden: het Centre Pompidou in Parijs heeft er inmiddels eentje hangen.

De Zweedse huishoudens waarin de ontwerpen werden getest, reageerden uiteenlopend, zegt Tennander. 'Zo hadden we een erg milieubewust gezin dat hopeloos gefrustreerd raakte omdat het zijn al erg lage energieverbruik niet nog verder naar beneden

kreeg.' Een ander proefgezin zette na een tijd het testapparaat in de kelder, omdat het het ervan op zijn zenuwen kreeg.

Maar het grappigst was de reactie van Amerikaanse en Chinese bezoekers van de tentoonstelling, die eerder Shanghai en Washington aanded. 'De Amerikanen vonden het schokkend dat er damesondergoed aan Broms' *Waslamp* te drogen hing', herinnert Tennander zich, 'terwijl de Chinezen zich afvroegen wat er zo bijzonder was aan het drogen van je was aan een wasrek – dat deden zij altijd zo'.

'Visual Voltage'. Tot 25 oktober in Galerie Design Vlaanderen, Kanselarijstraat 19, Brussel (vlakbij het Centraal Station). Dinsdag tot vrijdag van 11 tot 18 uur, zaterdag en zondag van 13 tot 17 uur. Gesloten op maandag.

ONLINE

www.visualvoltage.se
www.tii.se

De *Waslamp* van de Zweedse ontwerper Looove Broms. © cd

De *Bloemlamp* beloont energiezuinig gedrag: bij een gering verbruik opent ze zich, bij verspilling sluit ze haar kroonbladeren en komt het gezin in het donker te zitten. © cd

Het *Energiegordijn* is geweven uit zonneceldraad. Na een zonnige dag geeft het 's avonds nog uren licht, na een druilerige maar vijf minuten. © Carl Dahlstedt

Het *Energiesnoer* bewijst dat de waterkoker een van de grootste stroomverbruikers in de keuken is. © Carl Dahlstedt

De *Energieklok* geeft het dagelijkse energiegebruik van een gezin weer. Als de vaatwasser wordt ingeschakeld, is dat meteen te zien. © cd